

Luku 12

Valtaverkostoja on kaikkialla

Tehtävä 1+2.

Perustele väite: Valtaa on kaikkialla.

a) Dahlin mukaan valta on kykyä saada toiset toimimaan haluamallaan tavalla.

b) Mistä eri syistä tietyillä ihmisillä on valtaa?

- **Valtaa voi olla monesta eri syystä:**
- **Asemavalta perustuu henkilön asemaan työpaikalla tai yhteiskunnassa.**
- **Henkilöllä voi olla persoonaansa liittyvää valtaa, jota kutsutaan vaikutusvallaksi.**
- **Valta voi perustua myös talouteen tai taloudellisen asemaan.**
- **Vallan perustana voi olla myös väkivalta tai sen uhka, jolloin kyseessä on pakkovalta**

Erilaista valtaa

”Kyky saada joku tekemään jotain”

1. Poliittinen valta

– Kuka tai ketkä tekevät meitä koskevat päätökset.

2. Aktuaalinen ja potentiaalinen

– suora ja epäsuora valta (esim. valvonta)

Erilaista valtaa

3. Legitiimi ja illegitiimi

–Oikeutettu ja epäoikeutettu/laiton valta

4. Legaliteetti

–laillisuus/muodollisuus

Erilaista valtaa

5. Auktoriteettivalta (Weber)

a. Perinteinen auktoriteettivalta

- **esim. hallitsijasuku**

b. Legaalis-rationaalinen valta

- **lainsäädäntö**

c. Karismaattinen valta

- **johtaja**

Yhdistä seuraavat vallan lajit ja vallan käyttäjät toisiinsa

Yhdistä käsitteet oikeisiin selityksiin.

1. asiantuntijavalta

2. eliitin valta

3. julkinen valta

4. kansanvalta

5. kunnallisvalta

6. pakkovalta

7. tasavalta

8. poliittinen valta

9. taloudellinen valta

10. valtiovalta

11. virkamiesvalta

12. yksinvalta

13. legitiimi valta

14. näkymätön valta

15. etujärjestöjen valta

A. valtio, jonka päämies valitaan vaaleilla tai valtio, jossa ei ole päämiestä lainkaan

B. kansa päättää valtiollisista asioista itse tai edustajiensa välityksellä

C. tilanne, jossa vakituisilla toimenhaltijoilla on paljon valtaa verrattuna poliitikkoihin

D. jonkin alueellisen ja poliittisen kokonaisuuden järjestäytynyttä hallitsemista

E. yhden ihmisen rajoittamatonta muiden hallitsemista

F. tietäminen ja taitaminen antavat auktoriteetille vallan vaikuttaa asioihin

G. valta on harvalukuisella, etuoikeutetulla joukolla

H. perustuu lakiin ja antaa viranomaisille oikeuden määrätä kansalaisia tekemään jotakin

I. kyky vaikuttaa yhteisiä asioita koskevaan päätöksentekoon

J. kyky rajoittaa, kieltää, estää tai rangaista ihmisiä

K. voi tehdä kuntalaisia koskevia päätöksiä

L. mahdollisuus tehdä monia koskevia merkittäviä taloudellisia päätöksiä

M. valta on työmarkkinajärjestöillä, painostusryhmillä ja lobbareilla

N. valta perustuu perinteisiin, tapoihin ja uskomuksiin

O. valtaa käyttävät vallanpitäjät, joiden vallankäytön kansalaiset hyväksyvät

3. Miksi asiantuntijoiden valta on lisääntynyt päätöksenteossa?

- **Tiedon määrä yhteiskunnassa on lisääntynyt.**
- **Yhteiskunnalliset ongelmat ovat monimutkaistuneet.**
- **Poliitikoilla ei ole kaikkia asioiden ratkaisemiseen vaadittavia tietoja.**
- **Toisaalta poliitikot saattavat "piiloutua" vaikeissa asioissa asiantuntijoiden tietämyksen taakse.**
- **Valtaa delegoidaan alaspäin yhä useammin, koska päätettäviä asioita on paljon.**